



Kiadja: A FÖLDMIVELÉSÜGYI M. KIR. MINISZTERIUM
AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET“ HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJELENIK minden hó 1-én és 15-én.

Az Országos Halászati Egyesület tagjai ingyen kapják.
Nemtagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K, fél évre 3 K

Szerkeszti: RÉPÁSSY MIKLÓS.

Szerkesztőség: Budapest, V. Ügynök-utca 19. szám., IV. emelet.
A lapra vonatkozó mindennemű közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
Hirdetéseket a lap számára a „Pátria“ r.-t. Budapest, Üllői-út 25. vesz fel.

TARTALOM: A vízszennyezésekről és azok határainak megállapításáról a modern biológiai vízvizsgáló módszerrel. Dr. Unger Emil. — Az édesvízi halak hatóságilag megállapított árai Németországban. — A stettini „Haff“ és a Balaton. — A sporthalászat igazi hazájából. Faltay László. — Társulatok. Egyesületek. — Vegyesek. — Hirdetések.

A vízszennyezésekről és ezek hatásainak megállapításáról a modern biológiai vízvizsgáló módszerrel.

Irta: Dr. Unger Emil, kir. asszisztens.

A vízszennyezésekről általában. Bármily különféle vízszennyezési esetek történhetnek a gyakorlatban, ezek háromféle típusra¹⁾ vezethetők vissza. Az egyes típusok külön is előfordulnak, de sokkal gyakoribb a két, sőt olykor mindahárom típus szerint való egyidejű szennyezés. Lássuk ezeket a típusokat és azt, hogy milyen módon konstatalhatók és jellemezzük biológiai hatásait.

I. Mechanikai szennyezés. Olyan szennyező anyagok-kal történik, melyek vízben egyáltalán nem, vagy csak kevésbé oldódnak, tehát csak a víz lebegőanyagát növelik. Hosszabb-rövidebb idő múlva azonban ezek a mechanikai szennyező anyagok a fenékre süllyednek (ritkábban a víz felszínén úsznak, ha fajsúlyuk a víznél kisebb). Ha az ilyen szennyezés időszakos és a szenny leülepedése már megtörtént, akkor csupán a víznek vizsgálatával semmiféle módon sem állapítható meg. Ilyenkor csak a fenék vizsgálatával érünk célra. Ennek eredményéből gyakran azt állapíthatjuk meg, hogy a fenékfauna kipusztult, a vízszakasz halászati szempontból elértéktelenedett, mert a vízfenekeket terméketlen üledék takarta be. Nagymérvű mechanikai szennyezés tehát, bármilyen, látszólag ártatlan anyaggal történik is, halászati szempontból mindig nagy kárt okoz, noha a leülepedett anyag fölött folyó víz teljesen kifogástalan maradhat, főzésre, mosásra, sőt még ivásra is épp úgy használható, mint a szennyezés előtt, vagy annak fészke fölött. A halak életét sem fenyegeti veszély az ilyen vízszakaszon, ha a csupán mechanikai szennyező anyag

már leülepedett, de mégis vagy kivándorolnak az ilyenből, vagy pedig a szó szoros értelmében csak átmenetileg tartózkodnak benne, mert — nincs mit enniük ott. Ime, hova jutunk, ha csak a vizet vizsgáljuk mechanikailag szennyezett szakaszon! Hasonló a dolog ahhoz, mintha valaki egy legelőnek olyan részén állva, melyet vastag, terméketlen salakréteggel borítottak be, azt mondaná, hogy itt is jó a nyájnak, mert ugyanazt az „őzondús“ levegőt szívhatja, mint amott. Ilyet természetesen legfeljebb csak vak ember állíthatna, mert a nyáj nem levegőből él. Azt is mindenki tudja, hogy a hal nem vízből él; de ezt a kérdést a gyakorlatban nem mindig szeretik tovább feszegetni. Nekünk pedig éppen ezért ezzel a kérdéssel kell mindig a legbehatóbban foglalkoznunk: *legelőnek kell tekinteniük minden vízfenekeket, hogy a vizeket halászati szempontból értékelhessük*, különben hasonlóan járunk el a példabeli vak emberhez.

E sorok írójának volt már alkalmá látni ilyen mechanikai szennyezést, mely azonban szerencsére — legalább akkor — nem valami nagy kiterjedésű volt. Tiszolcson a vaskohóból salakhomok jut a Rima vízébe. Néha ez a salakhomok olyan finom likacsos, könnyű, porózus anyag, hogy a víz színén is úszik. Legtöbbszörre azonban hamarosan leülepedik a mederben. Az ottani pisztrángos víz ugyan nem vált értéktelenné, mert a szennyezett, vagyis terméketlen anyaggal fedett mederszakasz rövid volt és mert a pisztráng kedvelője és fogyasztója a vízbehulló szárnyas rovaroknak is, bár a főtápláléka szintén a fenékfaunából kerül ki.

A csupán mechanikai szennyezés különben nem valami gyakori. Káros hatása is — mint láttuk — inkább csak közvetett és ez a körülmény is magyarázata lehet annak, hogy miért van oly ritkán panasz ilyen szennyezésre.

II. Szennyezés vízben oldható mérges anyagokkal. (Kémiai vízszennyezés, szerves szennyvizek; a jó

¹⁾ Dr. H. H. Wundsch: Fischerei und Industrie im Gebiet der Sieg und ihrer wichtigsten Zuflüsse. Zeitschrift für Fischerei. XVI. köt. 2—4. füz. (174—179. l.)

magyar „vízmérgezés” kifejezést szerintem erre a típusra kellene csak alkalmazni, de itt lehetne akkor is használni, ha az oldat nem éppen mérgező, de a halaknak határozottan ártalmas, mint pl. a szalmiáksó.) A szennyezésnek ezt a fajtáját különféle ipari üzemek, vegyészeti gyárak stb. okozzák. Jellemző, hogy ilyen szennyvizek esetén a legerősebb és legkárosabb hatás közvetlenül a beömlés helye alatt mutatkozik, mert a „mérgező” ott a legkoncentráltabb, a hol tiszta vízzel még nem keveredhetett, fel nem hígulhatott. A vízmérgezés klasszikus példáját szolgáltatták a Leblanc-féle eljárással dolgozó szódagyárak sósavval történt vízmérgezései a múlt század közepe táján, különösen Angliában. Ennek története, különösen az, hogy mi minden játszott közre abban, hogy a baj végre megszűnt, szinte regénybe illő, de nem tartozik ide.¹⁾

A vízmérgezés kémiai vizsgálattal kimutatható, sőt a mérgező minéműsége is megállapítható ilyen módon. Mivel azonban éppen a kémiai szennyezés rendszerint nem állandó, hanem időszakosan történik (tekintettel a szennyezés tilos voltára, tán leginkább éjjel), könnyen beláthatjuk, hogy a kémikusnak szerencséjének kell lenni, hogy a vízmérgezőt tettenérhesse s a bizonyítékkal: mérgezett vízmintával térhessen haza. A szennyezési esetek túlnyomó többsége folyóvizekben történik, s ha a „suttomban” lebecsült szennyes, mérgező víz elfolyt, ezt utólag a folyóvízben legfeljebb ha döglött halak tömege árulja el, de nem a beömlés helyén, hanem attól esetleg igen nagy távolságra, mert hiszen a víz leviszi ezeket, a méreggel együtt, melyet meg is emészt előbb-utóbb, már a hígulás következtében is. Bizonyos kémiai reakciók is történnek s a tiszta vízzel való keveredés következtében a káros anyag végre teljesen hatását veszti.

A biológus ilyen esetekben is biztosan ítél. Igaz ugyan, hogy a mérgező anyag pontos összetételét és koncentrációját nem tudja meghatározni, még akkor sem, ha véletlenül tetten éri a vízmérgező vállalatot, de viszont a hatást, a kárt — ha egyáltalán van — még akkor is megállapíthatja, ha későn érkezik a helyszínére.²⁾ Ezt a bizonyos értelemben helyhez kötött életmódot folytató parti és fenékfauna vizsgálata teszi lehetővé, különösen a puhatestű állatok: a csigák és kagylók megfigyelése, de általában a normális parti és főként a *fenékflóra és fauna* gondos felkutatása, melyet *élő állapotban a víz el nem sodor*. A normális parti és fenékfauna a vizek természete szerint különböző, de mindenféle fajta egészséges víznek megvan a maga jellemző élete. Még a rohanó, kristálytiszta hegyi patakok és források medre is életet rejt, sőt ez az élet különösen érdekes, mert az ilyen vizek lakói bámulatosan alkalmazkodtak az ottani viszonyokhoz, *hogy a víz erejének ellenállhassanak*.³⁾

Ha a biológus megállapította, hogy a vízmérgezés gyanított fészke fölött normális parti és fenékflóra és fauna van, alább azonban úgy találja, hogy ez föltűnően megfogyott, vagy éppen teljesen kipusztult, úgy ez döntő bizonyíték a vízszennyezésre. Azt is megállapíthatja, hogy a halászati szempontból káros hatás meddig terjedt a vízfolyáson lefelé: addig, a míg általában olyan

és annyi parti és fenékfaunát s flórát nem talál, a melyet és a mennyit a szennyvízbeömlés fölött látott. Ha a meder gondos fenékkotrás eredménye szerint egészen élettelen, úgy ezt mindig vagy mechanikai szennyezés vagy vízmérgezés okozta.

III. *Rothadásra hajló, vagy már rothadó szerves anyagokkal (állati és növényi eredetű hulladékokkal) való vízszennyezés = vízfertőzés.*¹⁾ Az esetek túlnyomó többségében erről van szó. A vízszennyezés e legfontosabb típusára az jellemző, hogy káros hatása e előbbi típus-tól eltérően legtöbbször nem a beömlés helyén a legerősebb, hanem az alatt, olykor nagy távolságra s hogy a vízmeder nem válik élettelené, hanem élete megváltozik. Az ilyen szennyezés ugyanis a normális parti és fenékflórától és faunától eltérő más, ú. n. *szennyvíz-organizmusoknak* bőséges tenyésztésére kedvező életfeltételeket teremt.

Ilyen fajta szennyvizek levezetése rendszerint állandóan és egyenletesen történik. (Vannak kivételek.)

(Folyt. köv.)

Az édesvizi halak hatóságilag megállapított árai Németországban.

A „Halászat” múlt évi 23. számában s a f. évi 1. számában már hírt adtunk arról, hogy Németországban miképp szabályozza a hatóság az édesvizi halak árait. Nem tartjuk feleslegesnek ismertetni olvasóinkkal azt is, hogy az ottani érdekelt körök miképp fogadják ezeket a rendelkezéseket. Az utolsó közleménybe aztán még némely értelemzavaró sajtóhiba is került bele s így szükségesnek tartjuk, hogy a birodalmi kancellár által Berlin részére megállapított *alapárakat* mégegyszer közöljük; ezek az árak *élő* halakra a következők:

Nagyban 50 kilogrammonként:

Ponty	105	M
Czompó	125	„
Csuka	110	„
Dévér 1 kg.-on felül	80	„
„ 1 „ alul	60	„
Veresszárnyú keszeg és pirosszemű kele 1/2 kg.-on felül	60	„
Veresszárnyú keszeg és pirosszemű kele 1/2 kg.-on alul	50	„

Kicsinyben való eladásnál 1 kilogrammonként:

Ponty	2:60	M
Czompó	3:00	„
Csuka	2:50	„
Dévér 1 kg.-on felül	2:00	„
„ 1 „ alul	1:50	„

¹⁾ Ez a régi magyar népies elnevezés a „fertő” szóból ered, mely posványos, piszkos vizet jelent. A vízfertőzés szó által nosan használatban van nálunk mindenféle vízszennyezésre, helyesen azonban szerintem csakis erre a szennyezési típusra alkalmazható. Mint magyar tudományos műkifejezés a „fertőzés” betegségokozó mikroorganizmusokkal való inficziálást jelent és ellentété a fertőtlenítés, a dezinficziálás. Éppen ezért leghelyesebb volna szerintem, ha a vízfertőzés-kifejezés használatát a magyar szakirodalomban annyira korlátoznák, hogy csakis ilyen értelemben használják, t. i. betegségokozó baktériumokkal inficziált vizekre. Annál is inkább helyes volna ez, mert az organikus szennyvizek *fertőtlenítése* nem egyenlő azok *megtisztításával*, sőt az ilyen fertőtlenítés, a míg hatásos, a tisztulást lehetetlenné teszi. Az ú. n. biológiai szennyvíztisztító-berendezésekben a fertőtlenítést a szennyvíz megtisztulása után lehet csak végezni, mert a megtisztulásnak baktériumtevékenység az alapja. (V. ö. Dr. Unger Emil: A vízszennyezésekről, Természettudományi Közlöny 1914. 596. füzet.)

¹⁾ L. bőven *Philip C. James dr.*: The Romance of modern Chemistry cz. művében, melynek magyar fordítása „A modern Kémia” címmel, e sorok írója tollából most van sajtó alatt a Franklin-Társulatnál. 303—307. l.

²⁾ Természetesen csak néhány napi késedelemről lehet szó.

³⁾ *Dr. Unger*. A hegyi patakok állatvilága. Halászat, 1909. nov. 15.-iki szám.

Veresszárnyú keszeg és pirosszemű kele 1/2 kg.-on felül	1:50 M
Veresszárnyú keszeg és pirosszemű kele 1/2 kg.-on alul	1:30 "

Nem eleven halaknál az árak 20%-kal csökkennek. Kicsinyben való eladásnak 10 kg.-on aluli mennyiség számítható.

Az árak netto súly után, *csomagolással együtt* értendők.

Ehez képest állapították meg a tényleges forgalmi árakat az egyes piacok számára; így pl. *Berlinben* a kiskereskedők számára a következőképp állapította meg a hatóság kilogrammonként (zárjelben a korona értékre átszámított árakat közöljük, 1 márka = 1:50 K):

Ponty	2:60 M (3:90 K)
Czompó	3:00 " (4 50 ")
Csuka	2:50 " (3:25 ")
Dévér 1 kg.-on felül	2:00 " (3:00 ")
Dévér 1 kg.-on alul	1:50 " (2:50 ")
Veresszárnyú és pirosszemű keszeg 1/2 kg.-on felül	1:50 " (2:50 ")
Veresszárnyú és pirosszemű keszeg 1/2 kg.-on alul	1:30 " (1 95 ")

Az árak *élő* halakra értendők; nem élő halak 20%-kal olcsóbbak. A városi tanács az árak megállapításánál a birodalmi kancellár rendeletével megengedett legfelső határig ment.

Boroszlóban csaknem teljesen azonos módon állapították meg a kiskereskedelem árait

A német halkereskedők egyesülete („Verein Deutscher Fischhändler e. V.“) ezek ellen a rendelkezések ellen több irányban felszólamlással élt. Legsürgősebben orvoslandónak jelzi a kicsinyben való eladás korlátozását 10 kg.-on aluli mennyiségekre. Kifejti ugyanis, hogy a halkereskedők *vendéglősök*, kórházak, penziók stb. részére, a kik legnagyobb fogyasztóik, 10 kg.-nál úgyszólván mindig nagyobb mennyiségű halat adnak el; a rendelet értelmében ilyen esetben csak a nagykereskedelem részére megállapított árakat kérhetik, de azon az áron ők maguk veszik a halat, így aztán nem csak hogy semmi üzleti nyereségük nem lehet, de még rá is fizetnek az üzletre; lehetetlen tehát ezeket a vevőiket kielégíteni, ha csak ki nem akarják a törvényt játszani.

Kifogásolják a *csukának* a nagykereskedelemben megállapított alapárát: 50 kilogrammonként 110 márkát. Szerintük ez az összeg legkevésbé sem áll arányban a hal beszerzési költségével, még kevésbé azzal az árral, a melyért a halat külföldről lehet behozni. Németországba különösen sok csuka kerül Hollandiából, a hol más nemzetek is vásárolnak, a kiket nem köt ilyen alacsony ár. Békeidőben a csuka ára Németországban nagyban 50 kilogrammonként 160—180 márka között ingadozott. Ha elakarja a hatóság azt érni, hogy tényleg kerüljön be abból az országba, akkor legalább 150 márkának kellene az alapárnak lennie; a kiskereskedelem számára 30%-os ráadással, vagyis kilogrammonként 4 márkával. Most csak 12%-os ráadás van engedélyezve.

Nem tartják helyesnek a *veresszárnyú keszegnek* nagyság szerint való osztályozását. Ez a hal oly kényes, hogy ilyen súlyszerint való osztályozás a gyakorlatban végrehajthatatlan, különben is a 1/2 kg.-on felüli nagyságúak igazán ritkák. Ezért egységes árat ajánlanak 70 márkában, a 80 és 60 márka helyett. A kiskereskedelemben itt is 30%-os ráadás volna helyén, a mikor 1 kg. ilyen keszeg 1:80 márkába kerülne.

Szóvateszi az egyesület azt is, hogy az árak a *„csomagolással együtt“* vannak megállapítva. Magától értetődőnek tartja azonban, hogy a hordók, kosarak stb. nem értendők bele a *„csomagolás“*-ba.

Végül pedig, a dologra nézve különösen jellemző módon eme kéréseket az egyesület a német birodalmi belügyminisztériumhoz „anélkül terjeszti elő, hogy általában hozzászóljon ahoz az elvi kérdéshez, hogy a legmagasabb árak megállapítása a halakra nézve szükséges volt-e vagy sem.“

A termelők köréből pedig egyenesen felhívás történik, hogy a termelők és fogyasztók sorompóba lépjenek a hatóságilag megállapított legmagasabb halárak megváltoztatása érdekében (Fisch. Zeitung, 1916. Nr. 2.). Különösen kifogásolják az árak alacsonyágát, a melyek egyáltalán nem állanak arányban a nehéz termelési viszonyokkal. Hibának tartják azt is, hogy *nem minden* piaci halra állapították meg az árakat. Ennek az a következménye, hogy egyrészt a hatóságilag olcsóra szabott halakból nem lesz felhozatal, másrészt a szabad árú halak hihetetlenül megdrágulnak. A rendelet tehát semmiképp se éri el célját.

Mindez bizonyára rejthet tanulságokat hazai viszonyainkra vonatkozólag is.

A stettini „Haff“ és a Balaton.

Rendkívül érdekes, bár, sajnos, hiányos statisztikák közül a Stettinben megjelenő „Deutsche Fischerei-Zeitung“ (1915. No. 47.) a stettini „Haff“ halászatáról. Ez a „Haff“ tudvalevőleg az Odera torkolatánál elterülő tengerparti tó. Kiterjedése 800 □ km.; sekély vizű, a legmélyebb részein keresztül vezető hajóút mélysége 4:5 m.; sok helyütt náddal benőtt. Ez a külső leírása önkéntelenül eszünkbe juttathatja a mi Balatonunkat, a mely valamivel kisebb ugyan: 600 □ km., de vize aránylag szintén sekély, legnagyobb részében legfeljebb 4:0 m. mély.

A két víz halászata között azonban, mint a fent jelzett statisztikából kiderül, igen nagy a különbség.

A legkülönösebb a stettini „Haff“ halászatánál az, hogy a halászatának jövedelme az utóbbi 10 év alatt bőven megkétszereződött. Az 1903/04. évben ez a jövedelem kerek 1 millió márkára rúgott, 1912/13-ban pedig már 2.471,000 márkát tett ki. Az értékelkedést az alábbi számsor mutatja:

1907/8.	1.310,334	márka
1908/9.	1.491,323	"
1909/10.	1.443,704	"
1910/11.	1.792,500	"
1911/12.	2.175,837	"
1912/13.	2.397,464	"
1913/14.	valamivel kevesebb.	

Az emelkedés különösen az 1910. évvel kezd rohamossá válni. Ez az emelkedés már csak azért is feltűnő, mert egyébként a természeti viszonyok korántsem változhattak annyira, hogy megokolják; de ha változtak, akkor is csak kedvezőtlen irányban változtak: élénkebb lett a hajózás, több szenny kerül a tóba stb.

Ha a fenti értéket összevetjük a Balatonból évenként kifogott halak értékével, igen nagy különbséget tapasztalunk.

A Balaton évi fogásának értéke átlagban kereken 400,000 koronára tehető, 1 □ kilométerre esik tehát 666 K. A „Haff“-nál ellenben 1 □ km.-re kereken 3000 márka, vagyis 3600 korona (1 márka = 1:2 K) tehát csaknem *hatszor* annyi. Igaz, hogy a „Haff“ halai között

az *angolna* szerepel a legnagyobb értékkel; így 1912/13-ban a kifogott angolna értéke 622,500 márka volt, vagyis az egésznek $\frac{1}{4}$ része. De ha ezt le is vonjuk, akkor is még mindig 2700 korona marad 1 □ km.-re, tehát legalább *négyszer* annyi, mint a Balatonnál.

Az angolnától eltekintve, a két víz halai meglehetősen egyeznek. A „Haff“-nak is főhala a *süllő*, aztán van benne *csuka*, *sügér*, *durbincs*, *őn*, *veresszárnyú keszeg*, *pirosszemű kele*, *balin*, *menyhal*, *szélhajtó küsz*.

Nagy kár s ez a hiánya a D. F. Z. statisztikájának, hogy a fogások súlyszerinti mennyiségét nem közli; pedig igazában csak aszerint ítélni lehet meg a víz haltermőképessége.

Egyes fajtáknál mégis jelzi vagy legalább módot ad a következtetésre, így pl. a süllőnél, a melynél talán legfeljebb a nagy emelkedés. A „Haff“-ból kifogott süllő értéke volt:

1907/08.	---	---	---	---	81,427	márka
1908/09.	---	---	---	---	82,369	"
1909/10.	---	---	---	---	84,510	"
1910/11.	---	---	---	---	175,809	"
1911/12.	---	---	---	---	235,473	"
1912/13.	---	---	---	---	559,204	"

1910. óta tehát *meghétszereződött* ez az érték! Hogy itt tényleg szaporulatról van szó, az kitűnik abból, hogy az egységárakban ez alatt az idő alatt alig van különbség; sőt 1908-ban 1 q átlagára 154·8 márka volt, 1912-ben pedig csak 139·6 márka. Ezt az árat véve alapul, az 1912/13. évben tehát 4000 q süllő került ki a „Haff“-ból, vagy 1 □ km.-ről 5 q. A Balatonban az utolsó esztendő legjobb eredménye 1000 q volt vagyis 1 □ km.-re 1·6 q, tehát körülbelül annyi, mint a „Haff“-ban 1910/11-ben.

Emelkedett a másik fontos ragadozónak, a *csukának* mennyisége is. Az 1907/08. évben 167,422 márka értékű volt a fogás, 1911/12-ben pedig 299,191 M.; 1912/13-ban némi visszaesés mutatkozik 247,171 márka értékkel.

Épp úgy növekedett a *sügérfogás* is. Az 1907/08. évben 85,155 márka volt az értéke, 1910/11-ben felszökött 174,351 márkára és 1911/12-ben elérte a 209,832 márkát, de 1912/13-ban nagy visszaesés állott be, mert csak 146,646 márka értékű volt a zsákmány.

A kifogott *menyhal* értéke 1907/08-ban 50,548 márka volt, 1911/12-ben pedig 92,078 márka, de 1912/13-ban visszaesett 73,251 márkára. Körülbelül ilyen értéket képvisel még a *durbincs* (*Acerina cernua*) fogása, a mely halat nálunk semmire se becsülik.

A legtömegesebb a „Haff“-ban azonban természetesen a békés természetű, silányabb hal. E között első helyen a *vörösszárnyú keszeg* (*Plötze*, *Leuciscus rutilus*) áll. Ennek a mennyisége is rendkívül növekedett az utolsó időben. Ez a növekedés már teljesen megbízhatóan megállapítható, mert súly szerint is ki van mutatva:

1907/08-ban	kifogtak	3600 q-t	114,145	márka	értékben
1909/10-ben	"	4750	"	147,091	" "
1911/12-ben	"	11000	"	322,611	" "
1912/13-ban	"	—	"	327,544	" "

A mint látható, két esztendő alatt 1910-tól 1912-ig csaknem *megháromszorozódott* a fogás mennyisége.

Nevezetes az emelkedés a *küsz*-nél is. Az 1907/08. évben 22,850 márka volt a kifogott küsz értéke, 1912/13-ban pedig már 48,558 márka, vagyis megkétszereződött.

Ezzel szemben a *dévér* szaporodására a fogások értékéből egyáltalán nem lehet következtetni. Az 1907/08.

évben 147,061 márka értékű volt, 1911/12-ben 155,037 márka, 1912/13-ban pedig 139,907 márka.

Ilyenformán áll a dolog a *czompóval* is, 1907/08-ban kifogtak 32,100 márka értékűt, 1911/12-ben 44,225 M. és 1912/13-ban 33,043 márka értékűt.

A *ponty* jelentéktelen mennyiségben kerül ki a „Haff“-ból: 1912/13-ban mindössze 6025 márka értékűt fogtak ki. Ennél nagyobb értékű a kifogott *őn* és a *pirosszemű kele*, 1912/13-ban egyenként kereken 10,000 M. értékben. *Balin* meg épen 63,422 márka értékben került ki ebben az évben.

Ezek a számok mind azt mutatnák, hogy a „Haff“ halállománya 1910. körül rendkívüli mértékben kezdett emelkedni s 1912-ben az emelkedés tetőpontját érte el; 1913-ban ugyan némi visszaesés mutatkozik, de az értékek szerint a multhoz képest mégis állandósulni látszik a nagyértékű hozam.

Hogy tényleg a halállomány hirtelenül való nagy szaporulatáról, vagy csak nagyobb mértékű kihalászásról, esetleg a statisztikai adatgyűjtés más módszeréről van-e szó, azt a részletek beható ismerete nélkül eldönteni bajos.

Mindenesetre óvatosságra int annak az emelkedésnek, a mire az értéknövekedésből következtetni lehetne, az a rendkívüli nagy mértéke, a melyre természettudományos alapon nem igen tudunk magyarázatot találni.

Az azonban bizonyosan megállapítható, hogy 1911/12-ben és 1912/13-ban közel egyértékű halanyag került ki a tóból. A mint már jeleztük, sajnos, a *mennyiségre* csak hozzávetőlegesen következtethetünk az árakból. A legnagyobb tömegű hal súlya, a vörösszárnyú keszegé, ugyan pontosan meg van adva: 11,000 q. A süllőét már az előbb 4000 q-ra számítottuk. Ha a csuka árát métermázsánként 100 márkára számítjuk, akkor abból 2500 q került ki 250,000 márka értékű átlagnál. A többi halak értékét átlag 15 márkával véve is, körülbelül még 4500 q-t kapunk. Végül a 600,000 márka értékű angolna is volt 5000 q, ha 140 márkával számítjuk.

Ha mindezt összevesszük, akkor 27,000 q-t kapunk; vagyis 800 □ kilométert véve alapul, 1 □ km.-re esik 3·3 q. A Balatonból a legjobb esztendőben 9000 q hal került ki; 600 □ km.-t véve alapul, esik 1 □ km.-re 1·5 q, tehát jóval kevesebb, mint a fenti mennyiség fele. Míg ha az angolnától, mint nálunk nem honos halféleségtől eltekintünk, akkor is a *Balatonból aránylagosan kikerülő hal csak fele a „Haff“-ból kikerülőnek*.

A két vízterület, a mint láttuk, külsőleg eléggé hasonló egymáshoz. A „Haff“-nál esetleg csak arra gondolhatunk, hogy olyan hatalmas folyam, mint az Odera, hoz belé folytonfolyvást újabb s újabb termékenyítő anyagot, bár e tekintetben még pontosabb vizsgálatok volnának hivatva világosságot deríteni. A hozambeli különbség a két víz között azonban mégis igen nagy és természetszerűen vezet arra a gondolatra, hogy a Balaton vize nincs halászatilag eléggé kihasználva, a haltermés fokozására való törekvés tehát mindenképp megokolt s eredményekre is vezethet.

A sporthalászat igazi hazájából.

Írta: **faltai Faltay László.**

Még mielőtt a mostani borzalmas világháború kitört volna, egy pompás felvidéki vadászaton, mikor a területre került vadak megszemlélésére összejött az előkelő vadásztársaság, e sorok írója, a ki mint vendég szintén szerencsés volt részt vehetni a vadászaton, az egybegyűlték

előtt megpendítette az eszmét, hogy milyen jó volna, ha nekünk nagy kifejtett sporthalászatunk volna, a mit csak úgy űzne a sportok iránt érdeklődő társaság, mint a hogy a vadászat nemes passziójának hódol.

Hogy leszavaztak akkor! Száznál több okot hoztak fel a sporthalászat kifejlesztése ellen, mely panaszok legnagyobb része oda konkludált, hogy nincs mit fogni, nincs alkalmas vízterületünk, meg aztán „olyan költséges passzió volna, a mit csak egynéhány igazán fölösleges ezressel rendelkező halgazdaság tulajdonosa engedhetne meg magának”...

Pedig nincs igazuk az uraknak, mert lehetne nálunk is észszerű módon, külföldi példák nyomán, a mi speciális viszonyainkhoz mérten kiváló sporthalászatot, főleg sporthorgászatot létesíteni, csak hozzá kellene fogni, ahhoz értő embernek és kellene hozzá egypár száz sportember, a ki csak úgy feltalálná a halászatban a sportnál nélkülözhetetlen mámorító lelki feszültséget, forró izgalmakat, mint mikor finom angol expressz-fegyverével az erdővágásban áll, a golyós csövek elé várva a csapásra a vadat!

Szív kellene ehhez is, mint sok más egyébhez, aztán pompásan menne a dolog és hamar megérhetnénk, hogy messzeföldről jönnének résztvevők mérkőzni a díjért.

Három esztendővel ezelőtt a tragikus véget ért Voinich Oszkárval utaztam át a kontinensen, ő Liverpoolba ment és én Londonba. Mikor a Chanel gőzösön a dohányzóban üldögéltünk, egy óriás termetű, kifogástalan elegáncsiájú, érdekes arcú úr vonta magára a figyelmemet; mutattam őt Voinichnak, ő pedig se szó, se beszéd, felállt, hozzá lépett, aztán örömtelten rángatták egymás karját vagy tíz percig, úgy örültek egymásnak.

Persze engem is hamar bemutatott és én nagy csodálkozásomra, szemközt álltam Ch. F. Holder úrral, a világhírű canadai származású halászszal, a ki egyszersmind az U. S Fisheries Intendentur egyik osztályfőnöke és ha jobb dolga nincs, Washingtonban székel.

Jelenleg azonban jobb dolga volt. Valahonnan a Filippinákra jött és megszakítás nélkül Californiába utazott, hogy ott, mint a *Tuna Club* egyik fő embere, részt vegyen a minden évben megtartott sportverseny-horgászatban, a hol természetesen az első díjat szándékozott elkaparítani.

Hogy mit jelent a californiai sporthorgászat és mi-csoda előnyei vannak egy ilyen óriási nivóra emelt, kitűnően megszervezett intézménynek, azt mindjárt meg fogjuk érteni, ha látni fogjuk az adatokat, melyek igazi amerikai méreteken tárnak elénk.

A californiai Chanel-szigetet, a halások fő tanyáját, évente nem kevesebb, mint 1.170.000 ember látogatja meg, kizáróan azért, hogy sportszenvedélyének hódoljon és a Coronado, Santa-Barbara, Santa-Catalina és San-Clement szigetek között (United States Government Island), az úgynevezett „Black sea” vizeiben horgásszon. A sporthorgászat vezetősége tulajdonképpen a „Tuna Club”, a californiai sporthorgászat megteremtője, a melynek tagjai között nem kisebb emberek szerepelnek, mint Roosevelt, S. G. Worth, Henry, Van Dyke, Gifford, Pinchott, Ford, lord Berresford, Svaab stb.



A horgászás két részre oszlik, úgymint könnyű és nehéz horgászásra: könnyű 25 font súlyú halig, nehéz 80 fontos halig.

Hogy ez nem valami tréfás keszgefogás, azonnal kitérünk abból a számból, hogy csak 100 darab kifogása után vehet részt a sporthalászó a halászati versenyen, pl. 100 drb 80 fontos hal, vagy 100 drb 25 fontos kis hal képesít a versenyen való részvételre és a fogásszámot

0:30, 0:70, vagy ha túlmegy a 200-on, 00:10, 00:16 stb. jelzik a versenyen. A horgászásban csak meghatározott halfajok szerepelnek és pedig az óriás salmonok, tonhal és a ragadozó nagy halak, mint kardhal stb.

A sporthorgászat részére szánt területen professzionista halász nem halászhat és pool-bojók által van jelezve a partmenti helyeken kívül a sík tengerből horgászásra szánt vízterület, körülbelül 4 tengeri mérföld széles vonal a parttól befelé számítva.

A sportközönség tanyája a Chanel-sziget. Itt vannak az óriási szállodák felállítva, itt van az apró benzín-motoros csolnakok (10,000 drb) kikötő öble, a hol egymás mellett szám szerint sorakozik az apró járművek sokasága, a meddig csak a szem ellát a kiszögelő sziklapart védelme alatt. Természetesen a halászati eszközök gyártására, azok javítására rendes műhely van üzemben, a hol mindenki beszerezheti szükséges felszerelését. A sporthalászat szeptember 1-én, a hivatalos amerikai ősz első napján kezdődik meg és eltart egészen november első napjáig.

Kora reggeli órákban szép sorrendben hagyják el a fehér számozott motorhajók a kikötőt, hogy elfoglalják sorshúzás által nyert számjuk alapján a részökre szóló helyet, egy bizonyos képzelt vonal irányában, melynek valószínű végét vörös zászlóval jelzett nagy sárga bója mutatja. A halászcsonak rendszeren csak két, legfeljebb három embert visz magával és pedig a tulajdonképeni sporthorgászt és a segédjét, vagyis gépészt, a kinek a motor kezelésén kívül fontos működési köre van. A sporthorgász ugyanis csak megfogja a néha bizony 180–250 fontot is nyomó óriási zsákmányt, azonban a csolnakbaemelés és megkötés műveleteihez sokszor két ember eleven ereje is elégtelen. A hal fogására nagyon erős cordonnett selyemzsinórt, valószággal el-téphetetlen, 50 kg. súlylyal kipróbált, sodrott fonalat használnak, újabban pedig a szintén 6–12-szeresen sodrott japáni tegesu-zsinórt kezdik általánosan felhasználni. A horog, tekintettel a nagy súlyú, erős szájú halakra, két- vagy háromágú (triangel) és nálunk ismeretlen erősségű, lapos aczélból készül és egy darabon hajlékony, ruganyos, nikkelezett aczélsodronyvezetéke van, a mit a hal nem képes kettévágni az állkapcsával. A horgászatához elvéte nyelet is használnak, a mi nagyon erős törhetetlen, hajlékony filippini nádból van, újabban azonban háromélű vívótörhöz hasonló aczélpálcák használatosak, melyek egy vékonyabb lánc segítségével a csónakhoz vannak kötve. A horgászfelszerelést egy-egy hajlítottvégű egyoldalas  vagy egy  alakú kétoldalas csákány egészíti ki, erős nikkel aczélből, hosszú nikkelaczelcsőnyéllel, a mihez egy erős horogkiszakítóvilla járul.

A csónak jelzőárbocon állandóan fent van a horog kivetését jelző sárgavörös lobogó, majd felrepül a fogást jelző kék-fehér-piros jelzés és megkezdődik a halfelvadás nehéz, izzasztó munkája. Hogy ez mit jelent, azonnal megértjük, ha tudjuk, miszerint a versenyben diszkvalifikálják azt, a kinek a csónakját az óriási hal esetleg elvontatja a kijelölt területről. A csónakot lehorgonyozni nem szabad. A horgot elvesztőt kizárják a versenyből.

Ha tehát az óriás hal belekap a patonyba, illetve lenyeli a horgot, az első rántás után igyekeznek a csónakhoz vonni legalább egy pillanatra, hogy a csákány-nyal legalább egy ütést mérhessenek az orra fölé, aztán újra kezdődik a zsinórutannaeresztés és visszavonás, a melynél arra kell törekedni, hogy mentől többször kerüljön a csákány közelébe, míg végre a csöndesülő

halat a csákánynak kopoltyúnyílásába akasztásával a csolnak oldalához vonják. Legalább 2 darab 100 fontot meghaladó darab kifogása után a lobogójelzéssel előhívott Ciub-gőzös siet a halászcsoznakhoz és elismervény ellenében átveszi a lemért halat és ellátja azt a sporthalász ólomjegyével, a mit a kopoltyúnyílás alatt áthúzott dróthuzalon erősítenek meg. A különleges nagyságú példányok a hűtőberendezéssel ellátott kiállítási pavilonba kerülnek, előzőleg pedig nyilvánosan leméretnek és bejegyzik a fogást a sporttörzskönyvbe.

A kifogott halak óriási tömegét a „Tuna-Club“ útján napiáron értékesítik és az érték igen szép hasznot is hajt a sportolónak, a mi csak éppen úgy jogos és gentlemannlike dolog, mint a hogy „fair“ az előkelő vadásztársaság által elejtett nagy vad mennyiséget pénzért a vadkereskedőhöz és ezen az úton a fogyasztóközönséghez juttatni.

A sporthalászok által kifogott halmennyiség évente meghaladja a 1 1/2 millió dollár értéket és pompás szórakozást nyújt, átlag 1 millió embernek, a halászszezonban.

A haltömeg a „Tuna-Club“, „The Tuna-Club Fish Hatseri Co.“ gyáraiban kerül feldolgozásra és a gyár 2000 embert foglalkoztat műhelyeiben; a közfogyasztásra szánt finom halkonzervek és füstölt salmonok nagy része kerül azzal a márkával a jobb fogyasztóközönség asztalára.

Felvetem a kérdést, miért ne lehetne nálunk is sporthalászatot űzni, ha nem is amerikai arányokban, de hazai viszonyainkhoz mérten. Mennyi pompás szórakozás esne gyönyörű halasvizeinken, vagy szép tengerpartunkon idővel, ha a kezdet nehézségein átesnénk és számottévő sporthalászatunk lenne...

És miért ne lehetne? Vérünk van hozzá, messziről hoztunk hajlamot ehhez az ősfoglalkozáshoz. S talán ha néha felcserélnénk a puskát — szigonynyal, halászcákánynyal, horoggal: bizony nem is festene olyan rosszul a kezünkben!

TÁRSULATOK. EGYESÜLETEK.

Országos Halászlati Egyesület.

Meghívó.

Az Országos Halászlati Egyesület 1916. évi január hó 19 én (szerdán) d. u. 6 órakor az Országos Halászlati Felügyelőség hivatalos helyiségében (V., Ügynök-utca 19. sz., IV. e.) tartandó

választmányi ülésére

az alapszabályok 10. §-a alapján t. Címet tisztelettel meghívom.

Budapest, 1916. évi január hó 11-én.

Báró Inkey Pál s. k.
alelnök.

Tárgy: Folyó ügyek.

A Liptómezei vágvízi halászlati társulat Liptó-szentmiklóson december hó 14-én *Balló Rudolf* alispán elnöklete alatt *újjraalakuló* közgyűlést tartott. A társulat kötelékébe csupán a Vág folyónak Sztankován, illetőleg Lubochna községek nyugati határától a Béla patak beömléséig, azaz a Liptóújvár község nyugati határáig terjedő mederszakasza tartozik a mellékpatakok nélkül, összesen 36 község határában körülbelül 773 kat. holdnyi vízterülettel. A vízterület az utolsó 6 éven át hatóságilag volt bérbeadva. Most az érdekeltség egy-

hangúlag a társulati szervezkedés mellett nyilatkozott. Az alapszabályok megállapítása után egyhangúlag megválasztották elnöké Orosz Antal kir. főerdőtanácsost, alelnökké Thuránszky Zoltán földbirtokost és igazgatóvá Bachó János ny. kir. erdőtanácsost, választmányi tagokká pedig a következőket: Csemiczky Aladár, Luby Arnold, Platthy Gyula és Pongrácz Emil földbirtokosokat. Az eddigi üzemterv leglényegesebb módosítása abban áll, hogy a társulati vízterület 8 bérszakaszra osztatott fel, melyeknek jövőben nyilvános árverés útján való egyöntetű hasznosításáról a társulat maga fog gondoskodni, csupán az egyetlen birtokos tulajdonában levő szakaszok vehetők házi kezelésbe természetesen az üzemterv tilalmi rendelkezéseinek szigorú megtartása mellett. Az érdekeltek az időközi birtokváltozásokra való tekintettel a régi hibás érdekeltségi kimutatásnak mielőbbi helyesbítését sürgetik. (—gh.)

A Vásárosnaményi csapi halászlati társulat december hó 19 én Vásárosnaményban tartotta meg évi rendes közgyűlését *Máthé László* elnöklete alatt.

Az igazgatói jelentés szerint a hivatásos halászlak hadbavonulása miatt a bérlők nem halászlhatnak rendszeresen s munkaerő hiányában méltányos bérlengedést kérnek, a mitől a társulat nem is zárkozhatik el. A Benk-mogyorósi holtág halivadéknevelő-tó céljára nem használható fel, mert az Országos Halászlati Felügyelőség szakvéleménye szerint az evégből szükséges munkálatok aránytalanul nagy költséget okoznának. A halászlterületek őrzéséről a bérlők s az ellenőrzésről a társulati titkár gondoskodik, a ki a vidéki halpiaczoknak hallal való szerződészerű ellátására is felügyel. Halászlati kihágási eset nem merült fel. A társulat vagyónából a hadikölcsönre 2000 koronát jegyeztek.

A jelentés tudomásul vétele után elhatározták, hogy az ivadéknevelőtelep eszméjét nem ejtik el, hanem ennek céljára máshol keresnek és esetleg bérllet útján biztosítanak alkalmas területet. A halászlterület fokozottabb őrzése végett a főszolgabírói hivatalnál felesketendő halőröket alkalmaznak jutalmazási rendszer mellett s erre a belvízi csatorna- és zsílipőröket fogják elsősorban felhasználni az illetékes tényezők engedelmével. A múlt évi zárszámadást 3598'07 korona bevételi, 433 korona kiadási és 3165'07 korona pénztári maradvány-összeggel rendben találták és a felmentvényt megadták. A jövő évi költségvetést pedig 1700 korona bevétellel és 450 koronányi kiadással irányozták elő. (—gh.)

A Győrvidéki halászlati társulat 1915. évi december hó 21-én tartotta Győrött rendes évi közgyűlését *Dr. Korn János* elnökletével. Az igazgatói jelentés szerint a társulat gondoskodott a tilalmaknak széles körben való közhírrétételéről, halórt tartott és kihalászlalta az árvizek után az anyaggödörökben visszamaradt halivadékokat. Halászlati kihágás miatt több egyén ellen történt feljelentés, kiket az illetékes közigazgatási hatóság 10—200 koronáig terjedő pénzbüntetéssel büntetett. Az elmúlt évi számadások szerint a társulatnak 483'75 korona bevétellel szemben 407'35 korona kiadása merült fel; a társulatnak 1570'31 korona vagyona és 29'80 K hátralékkövetelése van. A jövő évi költségeket 321'42 koronával irányozták elő s ehhez képest a tagok évi járulékat kat. holdanként 6 fillérben állapították meg. A közgyűlés megbízta az elnökséget, hogy az 1917. évi október hó 1-én kezdődő egységes bérlbeadás érdekében a szükséges előmunkálatokat a jövő év folyamán foganatosítsa. Végül az üresedésben levő két választmányi tagságot betöltötték. k.

VEGYESEK.

Húsliszt eladása. Budapest székesfőváros idei húslisztkészítményét, a mint értesülünk a „*Haltenyésztő r.-t.*” vette meg, métermázsáját 31 K 20 fillér egységáron. Tavaly 21 K 60 fillérért kelt el, néhány évvel ezelőtt pedig 15 K 55 fillérért. Az áremelkedéssel tehát meg lehet a főváros elégedve; a halárakat azonban aligha csökkentti a dolog.

Tengeri hal Budapesten. Az alább híradásokat olvastuk a napilapokban:

Nem árulnak többé tengeri halat. A főváros hatósága már régebben szerződést kötött nagymennyiségű olcsó tengeri hal szállítására. Megkezdtek az árusítást igen olcsó áron. Az úgynevezett kabeljau halak kilóját 1 korona 80 fillérért árusították s mégsem kellett a közönségnek. A halnak ugyanis túlságosan erős szaga volt. A hatóság ugyan adott ki a hal elkészítési módjáról egy kis kötetet, melyet ingyen osztogattak, de a közönség mégsem vette, mert a halnak egy napi áztatás és bőrének lefejtése után is megvolt az erős szaga. Miután sehogy sem tudták az olcsó tengeri halfélét a közönséggel megkedveltetni, a hatóság ennek a halfajtának az árusítását mai nappal egyszerűen *beszüntette*. Konstatálható tény, hogy a német nagyvárosokban is megkísérelték a olcsó tengeri hal fogyasztását a közönséggel megkedveltetni, de ott sem volt a kísérletnek sikere. Valamennyi német városban *beszüntették* a kabeljau-hal árusítását. (Az Ujság. 1916. január 5.)

Erre a hírre vonatkozólag másnap (1916. jan. 6.) aztán a következő helyreigazítás jelent meg:

A tengeri hal árusítása. Tegnap számunkban hírt adtunk arról, hogy a fővárosi élelmiszerüzem a tengeri hal árusítását *beszüntette*, minthogy az árusítás csak ideiglenes volt és ezzel már régebb idő óta egy külön vállalat, amely egyébként a főváros összes kórházait is ellátja tengeri halal, foglalkozik a főváros és kormány támogatásával. E közleményben arról is volt szó, mintha Németországban a tengeri hal élvezete csökkent volna. Ez az információ helyesbítésre szorul, mert ellenkezőleg, a tengeri halak fogyasztása az utóbbi években, különösen a háború folytán úgy Németországban, mint Ausztriában és az egész külföldön nagymértékben emelkedett. —

Nem tudjuk, kik adták ehhez a helyesbítéshez az adatokat, de az bizonyos, hogy míg „Németországra, Ausztriára s az egész külföldre” egész határozottsággal megállapítja a tengeri hal fogyasztásának növekedését, addig Magyarországra s Budapestre nézve teljes homályban hagyja az érdeklődőket, amivel természetesen azt a gondolatot ébreszti fel, hogy az első híradásnak meg volt a maga alapja.

Tudomásunk szerint a tengeri hal fogyasztása érdekében a külföldön is megindított nagy propagandának mindenütt az volt a tanúsága, hogy a „népízlést” nem lehet erőszakolni!

Az esetleg megváltozhat hosszú időn át bizonyos tényezők lassú, következetes befolyása alatt; de márhólnapra a tengeri halhoz hozzászoktatni azt a népet, a mely ezt az ételt eddig egyáltalán nem ismerte, aligha lehet.

Elképzelhető-e az hogy pl. Debreczenben most a drága disznósír helyett az olajat lehessen bevezetni, ha még oly olcsón lehetne is azt kapni?

A törpeharcsa és a czipőgomboló. Hogy a törpeharcsa nem a tógazdaságokba való hal, az ma már kétségtelenül meg van állapítva. De hogy a hol már megtelepedett, onnan nagyon nehéz kiirtani, az is bizonyos. Most az őszszel megint volt alkalmam erről meggyőződni. A jaskai, gróf Erdődy-féle uradalom 160 holdas tógazdasága évek óta irtja ezt a halat, a legjobb sikerrel. Az összes tavak megszabadultak a kellemetlen vendégtől, csak egyben volt

újra található. Ezt a tavat egy erdei árok táplálja s bizonyára ennek az ároknak valami padmalyos helyén maradt magnak való a törpeharcsából. A tó körülbelül 14 hold nagyságú és 3500 drb 3 dekás pontyivadékk 1 népesítették. Az őszszel lehalászva, a pontyból körülbelül 2000 drb volt meg, $\frac{1}{2}$ kg. átlagos súlyban. A törpeharcsából legalább 5000 darabot fogtunk ki, 3—4 cm. hosszút. *A tó hozama félannyi volt, mint a többi tavaké.* Majdnem minden második ponty garatjában törpeharcsa volt található, a mely szúrós mellúszóival fennakadt, úgy hogy igen bajos volt kipiszkalni. A törpeharcsa alig kilátszó puha farka az operáció alatt többnyire elszakadt. Az így járt szegény pontyok pár napon belül rendszeren elhullanak. Azonban sikerült egy szerszámra szertenni, a melylyel kivétel nélkül minden ponty meg volt menthető. Ez a szerszám a *czipőgomboló*. Ennek a czipőgombolónak horgas kampóját csak némileg ki kellett egyenesíteni úgy, hogy a kampó szára párhuzamos legyen a tartószárral. Már most benyulva vele a ponty garatjába, a kampóval beleakadva a törpeharcsa szájába, avagy mellhúsába, egy kis rántással kint volt a kellemetlen idegen. Ilyképp vagy 800 drb pontyot operáltam meg. J. J.

„Fogosch” Berlinben. A Neudammiban megjelenő „Fischerei Zeitung 1915. évi kötetében mondja el a lap elénktollú piaci tudósítója az alábbi jóízű dolgot:

A Friedrichstrasse egyik jóhírű „sörtemplomába”, a hol gyakran szoktam vidéki emberekkel találkozni, tértem be egy pohár üdítő sörre. A helyiség szerény, tisztességes, mindig mindenből jót kap az ember s a háborús időben is mérsékelt áron. Önkéntelen ráesik a pillantásom a déli étlapra s azon, már csak megszokásból is, első sorban is a halakra. Az van odaírva, tisztán és világosan, hogy: „Fogosch” 60 Pfennig. Kérem a pinczért: „Aztán igazán „Fogosch” ez? — „Magától értődik”, feleli a kérdező. — Szövetségeseink, a magyarok, olyan bő fogásokat ejtettek volna a balatoni süllőből, mint mi a heringekből az Apenrader Bucht-ban? gondolom magamban. A legújabb hírek szerint Bécsben a „Fogosch” kilogrammja 5/5 korona, Berlinben pedig egy adag, a mely közel $\frac{1}{4}$ kg.-ot nyom, elkészítve 60 Pfennig, — hogy lehetséges ez? Itt valami nincs rendén. Hozzon nekem, kérem, egy adag „Fogosch”-t. Mit gondolnak: mit kaptam „Fogosch” gyanánt? — Egy adag tengeri halat: laberdant, vagyis annak rendje s módja szerint hordóban elrakott, szózott kabeljaut. Megettem, eléggé jól is ízlett, de „Fogosch” nem volt. — Amint látjuk, én a kedélyes oldaláról fogom fel a dolgot. Pedig a dolog egyáltalán nem kedélyes, hanem nagyon is komoly. Csak gondoljunk arra a sokféle tengeri halra, a melyek az édesvízi halak hamis lotogója alatt jutnak az étlapra. Ezeket az olcsó halakat az édesvízi halak becsületes neve alatt szózzák a fogyasztóra. És ezt bizonyos körök „ártatlan mulatság”-nak minősítik. Mások azonban „*tisztességtelen versenynek*”. Ezt a nézetet vallja Németországban a törvény is; egy kereskedőt már megbüntettek az ilyen elkeresztelésért. De nekünk aztán kötelességünk az is — teszi hozzá a becsületes német — hogy hű szövetségeseinket az ilyen visszaélés ellen megvédjük. A laberdant együk a saját neve alatt (egészen jóízű úgy is), de ne mint „Fogosch”-t.

— **Vidrák a Dráva kiöntéseiben.** A „Pesti Napló”-nak írják Dél-Somogyból, hogy a folyami vidrák, a melyek több mint húsz éven át ritkaság számban jelentkeztek a Dráva kiöntéseiben, az idén feltűnően nagyszámmal mutatkoznak. Úgy látszik, az elmúlt két évtized alatt nem vadásztak rájuk s most meg a háború ideje alatt egyáltalán nem zavarják őket. A vidra a halgazdaságnak legnagyobb ellensége, folytonosan halászik s pusztítja a halat. Most, a mikor a szörméknek oly nagy a kelendősége, érdemes volna a Dráva ártereiben s a mellékvizekben a vidrák után cserkészni.

Sósfürdők használata halbetegségeknel. A halpiócza, meg aztán a kopolyübetegségeket előidéző apró élősködik ellen igen eredményes a halaknak $2\frac{1}{2}\%$ -os konyhasóoldatban való fürdőtése. Dr. Wohlgemuth figyelmeztet azonban (Allg. Fisch. Zeitung, 1915. Nr. 16) arra, hogy az oldatot teljesen tiszta fakádiban készítsük el, a melyben nyoma sincs a szappannak, vagy szódának. Cinkedényeket nem szabad használni, sőt a fakádakban a víz szellőztetésére, felkavarására sem szabad cinkrostát, vagy cinkkanalat használni, mert a konyhasóoldat a cinkkel a halakra mérges vegyületet alkot, a mely a gyengébb ivadékok 10 perc alatt megöli. Máskülönbén megfelelő kezelés s szellőztetés mellett a ponty és czipő egy óra hosszáig is bent lehet a fürdőben, a pisztráng 25 percig, anélkül, hogy baja történék.

Ha pisztrángot fürdőtünk, még arra is gondolni kell, hogy a konyhasóoldat felmelegszik; mielőtt tehát a megfürdőtött ivadékok visszahelyezzük a szabad vízbe, a fürdőtökád vizét friss vízzel, esetleg jégdarabokkal le kell hűteni.

PONTYIVADÉK ELADÓ,

mintegy 10 métermázsa, 2—3 dekás, továbbá 50 métermázsa **kétnyaras tenyészponty**, 0.75—1.0 kg. súlyú, **nagymélt. Erdődy István gróf tógazdaságából Jaska, via Zagreb.**

PONTYIVADÉK ELADÓ

5—7 dekás pikkelyes és tükrös, mintegy 200 q, kitünően fejlett.

Haltenyésztő Részvénytársaság,
Budapest, V. kerület, Béla-utca 8. sz.
Telefon: 79—46. Telefon: 79—46.

TÓTULAJDONOSOK FIGYELMÉBE!

BÉRBE ÓHAJTOK VENNI nagyobb terjedelmű mesterségesen lecsapolható tavat, vagy legalább 1000 hold terjedelmű zárt holt Dunát vagy Tiszát.

PAPP JÓZSEF halázmester, BUDAPEST, I. Ker., Lágymányosi tógazdaság.

Pallini Báró INKEY PÁL iharosi tógazdaságában

kiválóan szép 2—3-nyaras pontyok, igen szép 1-nyaras pontyok, anyapontyok, süllők, amerikai törpeharcsák, compók és naphalak kaphatók tenyésztés céljaira, valamint megtermékenyített süllőikrák is.

➡ Árjegyzéket kívánatra szívesen küldünk. ➡

Vasúti állomás: Csurgó vagy Nagykanizsa. Posta és távírda: Iharosberény.

Tógazdaságaimból ajánlok

1, 2 éves és anyapontyokat

elismert gyorsnövésű fajtából téli és tavaszi szállításra.

CORCHUS BÉLA
Budapest, IX., Boráros-tér 3. sz.

➡ Tógazdaságok figyelmébe! ➡

Veszek **több ezer métermázsa** élő pontyot, czompót, kárászt stb.

ZIMMER FERENCZ halázmester, es. és kir. udvari szállító BUDAPEST, Központi vásárcsarnok. Telefon: 61—24.

A SÁRDI TÓGAZDASÁG

Levélczím: Tógazdaság Sárd.

Sürgőnyczím: Tógazdaság Kiskorpád.

Vasutállomás: Kiskorpád.

ősz és tavaszi szállításra elad 1—2—3-nyaras javított wittingaui pontyot és anyapontyot, bajorországi aischgründi 1—3-nyaras és anyapontyot, japánpontyot (higoi), aranyorfát, naphalat, amerikai törpeharcsát, 1—4-nyaras tavi czompót, fogassüllőt, megtermékenyített fogassüllőikrát és minden egyéb tenyészhalat.

➡ A tógazdaság kizárólag csak tenyészhalat termel. ➡

➡ Árjegyzékkel szolgál a Tógazdasági Intézőség Sárd és dr. Hirsch Alfréd Budapest, Klotild-palota.